

RESUMÉ

NA HRANICÍCH MEZI OSVÍCENSTVÍM A RANÝM NACIONALISMEM

Anna M. Drabek

Na podkladě několika reprezentativních prací a výroků české inteligence pozdního 18. a počátku 19. století se autorka pokouší určit, kde vlastně probíhá hranice mezi oběma duchovědnými fenomény, osvícenstvím a raným nacionalismem. Analyzuje přitom „Erinnerungen über einen wichtigen Gegenstand von einem Böhmen“ [„Připomenutí jednoho Čechak důležitému předmětu“], který v roce 1773 sepsal český hrabě a rakouský generál František Josef Kinský, dělá rozbor inaugurační řeči prvního profesora na nově zřízené katedře českého jazyka a literatury na pražské univerzitě Františka Martina Pelcla pod titulem „Akademische Antrittsrede über den Nutzen und Wichtigkeit der böhmischen Sprache“ [„Akademická nástupní řeč o užitku a důležitosti českého jazyka“] z roku 1793, analyzuje několik výroků Josefa Dobrovského a dva fiktivní dialogy z pera Josefa Jungmanna v časopise Hlasatel z roku 1803. Autorka článku dochází k závěru, že není možné táhnout ostrou dělící linii mezi osvícenstvím a raným stádiem nacionalismu ve smyslu ideově historické cesury, že naopak všichni analyzovaní myslitelé sjednocují ve svých dílech elementy obou humanitních směrů. Zatímco u Kinského a Pelcla, i když v rozdílné míře, dominuje osvícenec nad národním obrozencem, zdá se, že u Dobrovského zachovávají obě tendence rovnováhu. A dokonce u Jungmanna, toho horlivého propagátora českého jazyka a národa, lze najít v jeho analyzovaných dialozích zásadní obsahy a cíle osvícenství.